

Михайло Димид
Доктор Східного Церковного Права

ПРОВІД КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

РИМСЬКИЙ АРХИЄРЕЙ.

Так як з Господської волі, святий Петро і інші Апостоли встановляють одну колегію, з цієї причини Римський Архидієц, Наслідник Петра, і Єпископи, наслідники Апостолів, є між собою сполучені (зв'язані). СІСО 41.

В єпископа Римської Церкви, постійно перебуває особлива служба надана Господом Петрові, першому з Апостолів, і яка маєтись передавати його наслідникам. Єпископ Римської Церкви є главою колегії Єпископів, заступник Христа і Пастир тут на землі вселенської Церкви; задля того, силою своєї служби, він має звичайну владу – найвищу, повну, пряму і вселенну над Церквою, владу яку може завжди вільно виконувати. СІСО 42.

Римський Архидієц, силою своєї служби, володіє не тільки над вселенською Церквою, але отримує теж першенство звичайної влади над всіма єпархіями і їхніми групуваннями; і таким першенством одночасно посилена і забезпечена влада – особиста, звичайна і пряма що єпископи посідають над єпархіями доручені їхній опіці. СІСО 44. #1.

Римський Архидієц, у виконуванні служби найвищого Пастира Церкви, є завжди в спілкуванні з іншими єпископами і, крім того, з всією Церквою; однак він має право ознавати, згідно із потребами Церкви, спосіб, чи особистий чи колегіяльний, сповнювати таку службу. #2.

Не апелюється ані не дається скарги проти вироку чи декрету Римського Архидієця. #3.

У сповненні своєї служби Римському Архидієцю допомагають Єпископи, які можуть співпрацювати з ним в різні способи, і інші особи, як теж різні інституції, згідно з потребами часів; всі ці особи і інституції виконують в його імені і з його авторитету, доручення їм надане для добра всіх Церков, за нормами наданими самим Римським Архидієцем. СІСО 45.

Назвою Апостольський Престіл чи Святий Престіл означені не лиш Римський Архидієц, але теж, якщо не виходить інакше із природи питання чи контексту державні установи і інші інституції Римської Курії. СІСО 47.

(Державний Секретаріят, Рада для публічних справ Церкви, Конгрегації, Суди і інші інституції).

ЄПИСКОПСЬКА КОЛЕГІЯ.

Єпископська Колегія, якої главою є Римський Архиєрей і якої членами є Єпископи силою тайни посвячення і ієрархічного спілкування із главою і членами Колегії, і в якому перебуває повсякчасно апостольський організм, разом із своєю главою і ніколи без своєї глави, є теж підметом найвищої і повної влади над вселенською Церквою. СІСО 48.

В торжественний спосіб, Колегія Єпископів виконує владу над вселенською Церквою на Вселенському Соборі. СІСО 49. #1.

Виконує туж саму владу через спільну дію Єпископів, розповсюджених у світі, якщо вона як така вказана чи вільно прийнята Римським Архиєреєм, так щоб сповнилася дійсна колегіальна дія. #2.

Належить Римському Архиєрею згідно з потребами Церкви, вибирати і сприяти способи з якими Колегія Єпископів може виконувати колегіально свою службу для вселенської Церкви. #3.

Лиш Римському Архиєрею належить скликувати Вселенський Собор, переважаючи його сам чи через інших, як теж перенести самий собор, тимчасово припинити, чи розв'язати його і ухвалити його декрети. СІСО 50. #1.

Належить Римському Архиєрею означити питання до розглядення собором і устійнити порядок до якого в ньому дотримуватись; соборові Отці, до питань пропонувананих Римським Архиєреєм можуть додати інші, які мають бути ухвалені Римським Архиєреєм. #2.

Всі і лиш єпископи які є членами єпископської Колегії мають право і обов'язок брати участь на Вселенському Соборі із рішачим голосом. СІСО 51. #1.

Деякі інші, які не є наділені єпископською гідністю, можуть бути покликані на Вселенський Собор найвищим авторитетом Церкви, якому належить устійнити їхню роль на Соборі. #2.

Мають примусову силу лиш ці декрети Вселенського Собору, які разом із Соборовими Отцями були ухвалені Римським Архиєреєм, ним потверджені і з його наказу проголошені. СІСО 53. #1.

Щоб мали примусову силу мають мати те саме потвердження декрети які видає Колегія Єпископів коли сповнює властиво колегіальну дію за іншим шляхом, ніж тим що був проголошений Римським Архиєреєм чи ним ясно прийнятим. #2.

ПАТРІАРХИ І ВЕРХОВНІ АРХИЄПІСКОПИ.

Згідно із дуже старинною традицією вже першими Вселенськими Соборами визнаною існує в Церкві патріярша інституція; для того окремою почесною окружені Патріярхи Східних Церков, бо вони – кожний

свої патріярші Церкви очолюють як батько і глава. СІСО 54.

Патріярх є єпископом, якому належить влада щодо всіх єпископів, не виключаючи митрополитів, і інших христових вірних Церкви, якою керує відповідно до приписів права ухваленого найвищим авторитетом Церкви. СІСО 55.

Встановлення, відновлення, зміна і знесення патріярших Церков застерігається найвищому авторитетові Церкви. СІСО 56. #1.

Титул кожної патріяршої Церкви легітимно визнаний чи наданий може бути змінений лиш найвищим авторитетом Церкви. #2.

Для всієї патріяршої Церкви в межах власної території має бути установлений осідок замешкання Патріярха в головнім місті, звідки Патріярх бере титул, якщо можливо; цей осідок він не може перенести якщо не з дуже важної причини, за згодою Синоду Єпископів і маючи ухвалу Римського Архирея. #3.

Патріярхи східних Церков всюди на землі стають перед всіма єпископами якого небуть рівня окрім окремих норм першенства установлені Римським Архиреем. СІСО 57.

Патріярхи східних Церков, хоча одні від одних є пізнішого походження, всі однак є між собою рівні щодо патріяршої гідности, за виїмком почесного першенства між ними. СІСО 58. #1.

Порядок першенства між старинними осідками патріярших східних Церков є цей, що на першім місці приходить Царгородський Престіл, по ньому Александрійський, пізніше Антіохійський і вкінці Єрусалимський. #2.

Між другими Патріярхами східних Церков першенство впорядковане за старинністю Престолу. #3.

Між Патріярхами східних Церков, які мають один і цей самий титул, які однак очолюють різні патріярші Церкви, першенство отримує, цей що перший був піднесений до патріяршої гідности. #4.

Патріярх в церквах, які призначені христовим вірним Церкви яку очолює, і у літургічних відправах цієї Церкви передує іншим Патріярхам, чи вони є вищого титулу чи старшого піднесення. СІСО 59. #1.

Патріярх, від коли отримав патріяршу владу предстоїть тим які перед ним носили цей титул ... #2.

ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ПАТРІЯРХІВ І ВЕРХОВНИХ АРХИЄПИСКОПІВ.

Влада яка припадає Патріярхові за приписами канонів і легітимними

звичаями над Єпископами і іншими христовими вірними Церкви, яку очолює є звичайна і власна, тобто особиста, і не може він назначити Вікарія на цілю патріяршу Церкву і свою власть над всім комусь делегувати. СІСО 77. #1.

Ця власть вповні виконується в межах території Патріяршої Церкви. Щоб поза тими межами важно виконувалася власть потрібно щоб це ясно було приписано в загальному праві чи партикулярному праві апробованім Римським Архиреем. #2.

Патріярх –

1-е: виконює митрополичу владу і обов'язки у всіх місцях де нема створених областей.

2-е: доповнює за приписами права недбайливість митрополитів;

3-е: коли опорожнений митрополичий престіл виконює права і обов'язки у цілій області;

4-е: якщо митрополит не назначить економа, намоминає; сам номінує його якщо напіннення не вислухане. СІСО 79.

Патріярх із власного права може:

1-е: видавати декрети в межах своїх компетенцій в яких означає ясніше спосіб виконвання закону чи натискає до пошани закону;

2-е: видавати інструкції до вірних всієї Церкви

– вияснює доктрину

– заохочує до побожності

– надужиття направляє

– заохочує, наказує виконання вправ для духовного добра вірних

3-е: видає енцикліки всій Церкві яку очолює, про питання власної Церкви і обряду. СІСО 81. #1.

Патріярх може наказати, щоб його декрети, інструкції чи послання єпископи і інші клерики, і теж члени інститутів посвяченого життя публично читали і представляли у власних церквах. #2.

У всьому, що відноситься до всієї Церкви і у важних справах Патріярх нехай не пропускає послухати постійний Синод Єпископів чи Синод Єпископів чи теж патріярший собор. #3.

Збережене право і обов'язки єпархіального єпископа Патріярх може теж сповняти канонічні візити в його єпархії, за приписами патріяршого права. СІСО 82. #1.

Із поважних причин і зі згодою постійного синоду, Патріярх може сам або через іншого єпископа відвідати які інші міста, церкви, єпархію, і сповнити все що під час канонічних відвідин належить єпархіальному єпископу. #2.

Патріярх співпрацює із ієрархами інших своєправних Церков і разом старається про єдність (спасаючої) дії. СІСО 83.

Із поважних причин Патріярх може заснувати нові овласті і епархії із згодою Синоду Єпископів і порадившись із Апостольським Престолом. СІСО 84. #1.

Патріярхові із згодою Синоду Єпископів належить:

1-е: надавати епархіяльним єпископам, єпископів коадюторів чи єпископів помічників;

2-е: із поважних причин переносити митрополитів або епархіяльних чи титулярних єпископів; якщо цей протривить, Синод Єпископів полагоджує справу чи передає Римському Архиєрею. #2.

Патріярх із згодою постійного синоду може заснувати екзархії. #3.

Про ці рішення повідомляє Апостольський Престіл. #4.

Патріярх може подбати, щоб в Синоді Єпископів були вибрані єпископи патріяршої курії – не більше трьох – (подбаши теж про належну їм зарплату). СІСО 86.

Всі єпископи патріяршої Церкви мають виявляти належну пошану і підчинення і бути послухними; Патріярх дбає і братнім милосердям окружляє єпископів. СІСО 87. #1.

Непорозуміння які сильно підносяться між єпископами і яких не можна полагодити за правом – їх в якому небуть часі до Римського Архиєрея передати. #2.

Патріярх може сторожити всіх клериків; якщо хтось має бути покараний, Патріярх наминає ієрарха, якому прямо підданий, і напіннення даремне зроблене клериків сам карає за приписами закону. СІСО 88. #1.

Патріярх може надати обов'язок полагоджувати справи стосовно всієї патріяршої Церкви якому небуть клерикові, порадившись із епархіяльним єпископом, або якщо йдеться про члена інституту посвяченого життя, його головного настоятеля, якщо партикулярне право їх згоду вимагає; може собі просто підчинити цього клерика під час праці. #2.

Ставропігію надати – порадившись місцевого єпископа і зі згодою постійного синоду. СІСО 89.

Всі мають літургічно поминати Патріярха після Римського Архиєрея за літургічними книгами. СІСО 90.

Патріярх виявляє пошану, вірність, послух, спілкування Римському Архиєрею. СІСО 91. #1.

Патріярх наминає Римського Архиєрея і сторожить щоб єпископи і клерики це вірно сповняли. #2.

Патріярх часто відвідує Римського Архиєрея. #3.

Патріярх перебуває у патріяршому дворі, крім із канонічних причин. СІСО 92.

Патріярх відправляє Божественну Літургію за нарид цілої Церкви яку очолює у всі святкові дні за партикулярнум правом. СІСО 93.

Патріярх дбає щоб єпископи проповідували правди віри і добрі звичаї, самі часто проповідували зберігаючи правдиву віру. СІСО 94. #1.

Патріярх дбає щоб єпископи сповнювали пастирські обов'язки, щоб перебували в єпархії; заохочує до праці; якщо провинилися порадившись постійного синоду, напоминає; якщо це не служить передає справу Римському Архиєрею. #2.

У своїй своєсправній Церкві Патріярх може всюди проповідувати. СІСО 95.

Патріярх дбає про правильну адміністрацію церковних дібр. СІСО 96.

Патріярх провадить договори з урядом в порозумінні із Апостольським Престолом. СІСО 97.

Коли справи кількох єпархій обговорюються із світськими властями Патріярх переговорює в їхнім імені, порадившись єпархіяльних єпископів і за згодою постійного синоду. СІСО 99.

Патріярх виконює обов'язок єпархіяльного єпископа у власній єпархії, у ставропігіях, там де нема єпархії чи екзархії. СІСО 100.

Патріярх дає Апостольське Благословення. СІСО 101.

Патріярх скликує всіх висвячених єпископів своєї Церкви де б вони не знаходилися – крім покараних. СІСО 102. #1.

Патріярх скликує синод і його очолює. СІСО 103.

Всі єпископи мають прибути особисто на синод. СІСО 104.

Делегатів (заступників) на синод не висилається. СІСО 105.

Синод компетентний видавати закони для всієї Церкви. СІСО 110. #1.

Синод є найвищим судом в патріяршій Церкві. #2.

Синод вибирає патріярха, єпископів, кандидатів до позаєпархіяльних єпархій. #3.

Синод нормально не займається адміністративними діями. #4.

Синод рішає про спосіб і час проголошення законів і видання своїх рішень. СІСО 111. #1.

Синод притримується секрету щодо рішень ще не цілковито вироблених, як і до тих що потребують ще благословення (assenso) Римського Архиєрея, чи інших патріархів. #2.

Патріярхові належить видавати (промульгувати) закони і видавати рішення синоду єпископів. СІСО 112. #1.

Патріярхові належить автентично інтерпретувати закони Синоду порадившись із постійним синодом. Це до наступного Синоду. #2.

Синод має власні статuti. #3.

МИТРОПОЛИТИ.

Митрополит відповідає за церковну область.

Крім обов'язків єпархіяльного єпископа митрополит:

1. висвячує єпископів і їх впроваджує, якщо партикулярне право так дозволяє;
 2. скликає і провадить митрополичий синод єпископів;
 3. посідає митрополичий суд;
 4. сторожить правельність віри і церковного порядку;
 5. сповнює канонічні відвідини, якщо єпископ це занедбує;
 6. призначає чи потверджує на різні посади, якщо єпископ це занедбує.
- СІСО 133.

Митрополита поминають єпископи і інші клерики. СІСО 134.

Митрополича гідність завжди сполучена із означеним єпархіяльним престолом; СІСО 135. #1.

У своїй єпархії М. сповнює обов'язки і права єпархіяльного єпископа. #2.

У своїй області М. предстоїть; М. предстоїть теж титулярним митрополитам. СІСО 136.

ПАТРІЯРШИЙ СОБОР.

Патріярх може скликати патріярший Собор. СІСО 140-145.

ВЕРХОВНО АРХИЄПИСКОПСЬКІ ЦЕРКВИ.

(поняття) Верховний Архієпископ є Митрополит означеного престолу або визнаний найвищим авторитетом Церкви, який очолює цілу одну східну Церкву власного права, не відзначену патріяршим титулом. SCICO 151.

(правова рівність Верховно Архієпископських Церков із Патріяршими Церквами). Це що говориться в загальному праві про Патріярші Церкви або Патріярхів уважається рівнозначним Верховно Архієпископським Церквам чи Верховним Архієпископам, хіба що не виявиться інакше виразно правом чи природою речей. SCICO 152.

(Вибір Верховних Архієпископів). #1. Верховний Архієпископ є обраним за нормами канонів 62–73. (Ці канони відносяться до вибору Патріярхів).

#2. По прийманні зі сторони обраного, Синод Єпископів синодальними листами має повідомити Римського Архієрея про канонічно завершений вибір; тоді коли сам обраний листом ним особисто підписаним має просити Римського Архієрея потвердження свого вибору.

#3. Отримавши потвердження, обраний має скласти перед Синодом Єпископів визнання віри і обіцянку сповняти вірно свій уряд; пізніше, приступається до його проголошення і інтронізації; якщо однак обраний ще не є висвяченим Єпископом, інтронізація не може важно бути сповнена, перше ніж обраний не отримає єпископські свячення.

#4. Якщо потвердження відкинуте, треба зробити новий вибір в часі означенім Римським Архієреєм. SCICO 153.

(Почесне право першенства Верховних Архієпископів). Верховні Архієпископи отримують почесне першенство зараз по Патріярхах, за порядком піднесення Церкви, яку вони очолюють, до Верховно Архієпископської Церкви. SCICO 154.

Різниця між Патріярхом і Верховним Архієписком при виборі. Коли обраний Патріярх, то якщо він приймає свій вибір, то його Синод Єпископів зразу проголошує і інтронізує. Якщо він ще не є Єпископом, то скорше потрібно його висвятити в Єпископа. Тоді Синод Єпископів повідомляє Римського Архієрея що канонічний вибір, інтронізація, сказаний Символ Віри, обіцянка вірно сповняти свій уряд були виконані перед Синодом. Синодальний лист про вибір теж висилається Патріярхам інших Східних Церков. Новий Патріярх мусить чим скорше написати листа Вселенському Архієрею в якому просить церковної єдності. Вкінці Патріярх починає свій уряд зразу по інтронізації. Лиш, щоб скликувати синод і висвячувати єпископів він мусить чекати на папське спілкування.

ЄПИСКОПИ.

Другий Ватиканський Собор нас вчить таке: Ісус Христос покликав собі до помочі дванадцятьох апостолів, щоб вони були з ним і щоб післати їх проповідувати Царство Боже. (Про Церкву 19). Ця Божа місія, доручена Христом апостолам, триватиме до кінця віків, тому що Євангелія, що її

вони голосили, і на якій Церква основана, є началом життя на всі часи. Тим то апостоли постаралися про своїх наслідників. (Про Церкву 20). Єпископи наступили на місце апостолів, як пастирі Церкви, яких хто слухає, Христа слухає, а хто гордить ними, Христом гордить. (Про Церкву 20). В єпископах, разом із священниками, Господь Ісус Христос перебуває серед вірних. Щоб виповнити такі великі обов'язки, єпископи, так як і перед тим апостоли, були збагачені від Христа окремих уділенням Святого Духа. Єпископське посвячення, разом з завданням освячувати, дає також завдання вчити і правити; яке однак, по своїй природі, тільки в єрархічній злуці з головою колегії та її членами може бути виконуване. (Про Церкву 21). Бо так постановив Христос, що апостоли творили одну колегію, так і наслідники апостолів – єпископи не можуть діяти, якщо не в одності, любові і мирі спільно між собою і з головою своєї своєсправної Церкви і через нього із головою вселенської Церкви. (Про Церкву 22–23).

Єпископи одержують від Христа місію навчати всі народи і проповідувати Євангелію всьому сотворінню, щоб усі люди через віру, хрещення та виповнювання заповідей осягнули спасіння. Для сповнення такого обов'язку єпископи мають три уряди: навчання, освячування і правління.

Як вчителі Божої науки Єпископи визначаються проповіддю Євангелії, що приводить до Христа нових учнів. Вони для того обдаровані властю Христовою і освітлені Святим Духом, і їхня наука коли в злуці між собою і Римським Архиєреєм є одинока автентична у справах віри і обичаїв. Це непомильна наука Христа Бога. Це ще виразніше видно коли єпископи зібрані на Вселенському Соборі. Ця непомильність, що її Бог дав Церкві своїй в навчанні про віру і обичаї, так широко розтягається, як широко розтягається Боже обявлення, що його треба свято берегти та вірно викладати. (Про Церкву 25).

Як священники священного культу Єпископам доручено приносити Богові культ християнської релігії, тому в єпархії кожна законна Свята Літургія стоїть під проводом самого Єпископа. Єпископ відповідає за уділення всіх святих тайн для своєї громади, і через його священне служіння здійснюється символ тієї любові і одності з Христом, що без нього нема спасіння. В цих громадах, хоч часто й малих і убогих, або й перебуваючих в розсіянні, приявний є Христос, якого силою об'єднюється одна, свята, вселенська і апостольська Церква. (Про Церкву 26). Іншими словами, єпископ молячись за народ і з народом та працюючи в тій цілі, приносить і наповняє народ святістю Христовою.

Як виконавці управління, єпископи керують своїми собі повіреними єпархіями, як Христові намісники та послі. Вони це сповнюють порадами, переконанням, прикладом але також авторитетом та священною властю, щоб своє стадо будувати в правді і святості. Силою цієї власті, єпископи мають священне право та обов'язок перед Господом видавати закони для своїх підданих, творити суд та нормувати все те, що належить до упорядкованого богочитання й апостоляту. (Про Церкву 27)

СВЯЩЕНИКИ і МИРЯНИ.

Церковне служіння виконується різними чинами – єпископами, пресвітерами, дияконами. Презвітери у виконванні своєї праці залежать від єпископів. Вони з ними з'єднані високою священничою честю і силою святої Тайни Священства, на образ Христа, найвищого і вічного священника. Пресвітери посвячуються на проповідання Євангелії, на старання про вірних та виконання богочинання. Вони підносять потреби й мольби вірних до Бога Отця. Пресвітери це провідні співпрацівники єпископа та його поміч і орган, покликаний на службу народові Божому. В кожних місцевих зборах вірних представляють єпископа, а єпископ є духовний батько і приятель священників.

Презвітери, як батьки в Христі, мають старатися про вірних, що їх духовно зродили хрещенням і навчанням. Будучи зразком для стада мають своїй місцевій громаді так служити та нею керувати, щоб гідно могла вона називатися тим ім'ям, яким одинокий і цілий зветься народ Божий, тобто Церква Божа. Всім повинні давати своєю щоденною поведінкою свідчення правди і життя та, як добрі пастирі, шукати і тих, що хоча і хрещені в Церкві, відійшли від вживання святих Тайн, що більше, відпали від віри. (Про Церкву 28).

На нижчому ступені знаходяться диякони, на яких покладається руки не на священство, але на службу. Бо, скріплені ласкою святої Тайни, служать вони народові Божому службою літургії, слова і любови, в спільноті з єпископом та його духовенством.

МИРЯНИ.

Миряни – це всі вірні християни крім членів священничого чину та чернечого стану встановленого в Церкві. Миряни – це християни, що, втілені в Христа через хрещення, становлять народ Божий, та учають в Христовій службі, виконують свою частку місії цілого християнського народу в Церкві та у світі.

Миряни живуть у світі, тобто сповнюють різні обов'язки і діла у громадському і сімейному житті. Тут вони покликані від Бога, щоб виконувати свою властиву службу в євангельському дусі і таким чином стати немов закваскою на освячення світу з нутра. Миряни об'являють іншим Христа свідченням свого життя, світліючи вірою, надією та любов'ю. (Про Церкву 31).

Христос виконує свій пророчий уряд не тільки через ієрархію, яка його властю та в його імені навчає, але також через мирян, що їх для цього поставив свідками та випосажив змислом віри та благодаттю слова, щоб появилася сила Євангелії в щоденному житті, сімейному та громадському. Миряни постійно повинні скріплюватись в надії й вірі і використовувати час і дію, щоб цю свою надію не скривати у душевних глибинах, але постійно виступати для поширення її у суспільстві і світі. Життя з віри

безстрашно злучене з визнанням віри це найкраще проповідування Євангелії, бо це свідчення життя і слова. (Про Церкву 35).

Подружнє і сімейне життя являється прекрасною практикою і школою апостоляту мирян, де християнська релігія просякає цілий устрій життя та його ще раз більше перетворює. Тут подруги мають окреме завдання, щоб бути собі взаємно та своїм дітям свідками віри та любови Христа. Християнська сім'я голосно визнає надію життя вічного, і в такий спосіб, прикладом і свідченням своїм оскаржує світ у грісі та просвічує тих, що шукають правди.

Всі є покликані співпрацювати над поширенням і зростом Царства Христового в світі. Тому всі нехай пильно стараються вникнути в глибинне знання об'явленої правди та постійно благають Бога дару мудрости. (Про Церкву 35).

СВЯТІ ТАЙНИ

(Про Церкву – 7, 11) Син Божий, в об'єднаній з собою людській природі, смертю і воскресінням своїм побіджуючи смерть, відкупив людину та перемінив на нове сотворіння (пор. Гал. 6,15; Кор. 5,17). Уділяючи ж їм Духа, братів своїх, з усіх народів зібраних, таїнственно зробив своїм тілом.

В цьому тілі життя Христове розливається на віруючих, що Христові розп'ятому і воскресному об'єднуються через Тайни в таїнственный, але й дійсний спосіб.

Вірні втілені в Церкву через хрещення, відряджуються окремим знам'ям на плекання християнської релігії, і, відроджені на дітей Божих, обов'язані визнавати перед людьми віру, що її одержали від Бога через Церкву.

В святім миропомазанні тісніше зв'язуються з Церквою, збагачуються окремою силою Святого Духа і так стисліше зобов'язуються, як справжні свідки Христові, до пиширювання словом і ділом віри та до її оборони.

Беручи участь в євхаристійній жертві, що є джерелом та звершенням цілого християнського життя, приносять божественну Жертву Богові, а з нею себе самих; так ото і жертвоприношенням і священним причастям у ній, не всуміш, але кожний інакше, всі мають свою питому участь у літургійній дії. А далі, скріплені тілом Христовим при священній трапезі, виявляють ділом одність Народу Божого, що саме в цій найдостойнішій святій Тайні відповідно виявляється та чудесно здійснюється.

А ті, що приступають до св. Тайни покути, одержують прощення образи Божої в Його милосерді, а заразом примирюються з Церквою, що її зранили гріхами, і яка співдіє для їх навернення любов'ю, прикладом та молитвами.

Священним помазанням недужих та молитвою призвітирів, ціла Церква допорукає недужих Господеві, страждаючому і прославленому, щоб дав їм полегшу та спас їх (пор. Рим. 8,17; Кол. 1,24; 2 Тим. 2,11-12; 1 Петр. 4,13), причинялись так для блага Народу Божого.

То знову, ті ж між вірними, що назначуються священним Чином, поставляються в ім'я Христове, щоб пасти словом і ласкою Божу Церкву.

А, вкінці, і християнські подруги, силою святої Тайни подружжя, якою виявляють та учащують таїнство одности та плідної любови між Христом і Церквою (пор. Еф. 5,32), взаємно себе спомагають в подружньому житті та в родженні і вихованні дітей для досягнення святости, і тому в своєму стані й в своєму чині мають своє окреме дарування в Народі Божім (пор. 1

Кор. 7,7). Бо з цього подружжя виростає сім'я, в якій народжуються нові громадяни людської суспільності, що, благодаттю Святого Духа, через хрещення стають дітьми Божими, для увіковічнення Народу Божого в упливі століть. У цій немов домашній Церкві, батьки для своїх дітей, словом і прикладом, є першими проповідниками віри, та треба щоб плекали вони в кожній дитині її властиве покликання, а для священного мали окреме старання.

Стільки й такими спасенними засобами випосажені, всі християни, кожного стану та сану, покликані Господом до досконалої святости, якою Отець самий є досконалий, кожний своїм шляхом.

Коротко: Святі Тайни установив Ісус Христос, наш Спаситель. Вони є джерелами Божої Благодаті, нас освячують і роблять нас здатними зростати у святості. Всіх Святих Тайн є сім. Хрещення, Миропомазання, Євхаристійна Жертва, Покаяння, Маслосвяття (Помазання Недужих), Священство, Подружжя.

Із слухних причин католики можуть бути присутніми в літургічній почитанні інших християн і в них брати участь... окрім тих, які із причини ступеня спілкування із католицькою Церквою єпархіяльним Єпископом чи вищим авторитетом назначені. SCICO 667. #1.

Якщо некатолицькі християни не мають приміщення де гідно відправити богочитання, єпархіяльний Єпископ може дозволити на ужиток католицьких будинків чи цвинтарів чи церков за нормами права власної своєсправної Церкви. #2.

Католицькі служителі уділяють законно тайни лиш католицьким христовим вірним, які таксамо їх отримують законно (легітимно) від самих католицьких служителів. SCICO 668. #1.

Якщо правда, потреба це вимагає чи дійсна духовна користь це дораджує і коби була оминута небезпека помилки чи байдужості, є законно католицьким христовим вірним, яким фізично чи морально неможливо приступити до католицького служителя, отримати тайни покаяння, Євхаристії і помазання хворих від некатолицьких служителів, в Церкві яких є важні раніше згадані тайни. #2.

Таксамо і католицьким служителям законно уділяти тайни покаяння, Євхаристії і помазання хворих христовим вірним східних Церков, які не посідають повної єдності і католицькою Церквою, якщо спонтанно їх просять і є добре розположені; це таксамо вартує для христових вірних інших Церков, які на думку Апостольського Престолу, відносно до згаданих тайн, знаходяться в тих самих умовах що східні Церкви. #3.

Якщо правда існує небезпека смерті, або на осуд єпархіяльного Єпископа чи Синоду Єпископів чи Ради Ієрархів натискає інша нагла потреба, католицькі стужителі уділяють законно згадані тайни теж і іншим

християнам які не мають повної єдності із католицькою Церквою, які не можуть приступити до служителя власної Громади і спонтанно їх просять, коби вони виявили, щодо тих тайн, католицьку віру і були добре розположені. #4.

Про випадки про які в ##2, 3 і 4, нехай не даються норми партикулярного права, якщо не по консультації із компетентними властями принаймні місцевими зацікавленою некатолицької Церкви чи Громади. #5.

Тайни хрещення, миропомазання і свячення, як такі що витискають характер, не можуть бути повторені. SCICO 669. #1.

Якщо вправді існує розважний сумнів, що були відправлені дійсно чи важно, і цей сумнів остається по серйознім дослідженні, під умовою нехай уділяється. #2.

SVідправлення тайн, головно Божественної Літургії, бо ж це діло Церкви, коли це є можливо, із участю активної громади, нехай відбувається. SCICO 670.

Щоб тайни були уділені важно, є потрібно, щоб служитель хотів робити, це що робить католицька Церква. SCICO 671. #1.

У відправлені тайн точно нехай слідять це що в літургічних книгах міститься. #2.

Служитель відправляє за приписами власної своєсправної Церкви, якщо нічого іншого правом не приписано або сам отримав спеціальну можливість від Апостольського Престолу. #3.

В разі цкування священників УГКЦ, і неможливість для них відправляти Божественну Літургію, то вірні католики можуть йти до православних храмів, щоб Богу помолитися, і навіть учащувати в тайнах. Однак греко-католицькі вірні завжди мають пам'ятати, що це не їхня Церква і що вони із поколінь належать і далі належатимуть до католицької Церкви. Факт учащі в православних тайнах не приписує нікого до православної Церкви. Це все вартує і навпаки для православних відносно участі в тайнах уділені католицьким служителем.

Такі практики однак не нормальні, а виняткові. Їх треба користати лиш для духовного збагачення і дуже уважати на замішання, що вони можуть спричинити, як наприклад байдужість, щодо приналежності до даної Церкви. Такі практики з цієї причини треба радити тільки добре переконаним христовим вірним української католицької Церкви.

Католицька Церква визнає всі тайни РПЦ важними. Так само і РПЦ признає всі тайни католицької Церкви важними. Ці тайни є однак для власних членів, окрім у виїняткових обставинах.

Михайло Димид
Доктор Східного Церковного Права

ШЛЮБ ШЛЮБ ШЛЮБ

Сутність.

Перше питання на яке нам доведеться відповісти є – що це є шлюб?

Шлюб – це подружний договір, яким чоловік і жінка становлять між собою угоду на ціле життя. Вона має за ціль спільне добро подружжя як теж і родження та виховання потомства. Шлюб є створений Богом і його законами обдарований. Із цієї причини завжди є невідкличним і особистим рішенням.

Ісус Христос розпорядив що важне подружжя між хрещеними тим самим є тайною. Тайна приносить подружжю Боже благословення, яке їх скріплює, злучує міцніше і освячує на спільне життя. Бог так злучує подружжя як і вічно злучив Христа з Церквою

Суттєвими прикметами подружжя є одність і нерозривність. Це християнському подружжю особливо відчувається з огляду на тайну.

Якими законами треба керуватися для заключення християнського подружжя?

Подружжя хрещених є нормоване різними законами. В першій мірі – Божий закон керує подружжям. Але ще є й канонічне право, яке дає більш практичні поради і норми. При цьому компетенція світської влади щодо чисто цивільних наслідків подружжя завжди лишається ненарушеною.

А які закони важні коли подружжя заключається наприклад між католиком і нехрещеною особою? Чи тут також треба стосувати Божі закони? А чому не достосовувати право нехристиянина?

У випадку мішаного подружжя можна достосовувати право обох сторін. Але тут є обмеження. Не можна очевидно стосувати ніякого права, яке противне Божому закону. Інакше не можна говорити про християнське життя, чи подружжя, коли щось в ньому проти Божих законів. Мені здається, що це льогічне.

Перед ким християни можуть заключити важне подружжя? Чи обов'язково перед священослужителем?

Церковне право каже, що тільки ті подружжя є важні, які заключаються священним обрядом перед парохом чи місцевим Ієрархом і принаймні перед двома свідками. Так що навіть перед яким небуть священником не можна заключити важного подружжя а лиш перед своїм парохом чи

єпископом. Така є нормальна практика. Але існують різні ненормальні ситуації і випадки, коли парох зайнятий, а в такому случаї, парох може дати уповноваження іншому священникові поблагословити подружжя.

А чи закон передбачає і можливість, що взагалі нема свого священника, а молодята хочуть заключити подружжя?

І така можливість передбачена. Якщо неможливо без важкої невігоди спровадити або удатися до свого місцевого пароха чи Єрарха, або до уповноваженого священника, то бажаючі можуть заключити важне і законне подружжя перед двома свіками. Це однак не стосується коли небуть, але лиш:

1-е. В небезпеці смерти;

2-е. Поза небезпекою смерти, якщо тільки розумно передбачується, що такий стан триватимете впродовж місяця.

А навіть і в таких вичислиних випадках, якщо на місці був би якийнебудь священник, навіть якщо не католик, якщо це можна сповнити, то треба його покликати щоб поблагословив подружжя. Однак подружжя заключене перед самими тільки свічками є важне.

Так, що якщо неможливо знайти свого священника, то два свідки вистарчають для заключення християнського подружжя?

Так, можна сказати, що таке подружжя важно і законно заключене. Воно вже нерозривне. Сопруги однак ще мають обов'язок дістати щоскорше благословення священником, як теж попросити, щоб він вписав їхній шлюб в церковні книги.

Так, що конкретно:

1. Католики обов'язані заключувати подружжя перед своїм власним парохом чи Єпископом, або перед тим священником що на це дістав повновласть.

2. Якщо впродовж місяця нема уповноваженого священника благословити подружжя, то можна його заключити перед двома свідками і просити благословення якого небуть священника – грекокатолика, латинського чи православного.

3. В обставинах де неможливо знайти священника, то навіть без священничого благословення подружжя є важно заключене.

4. Треба старатися, щоб воно чим скорше було вписане в свої церковні книги.

Так, що це все значить, що шлюб двох членів УГКЦ, нині в умовах напів-легальности УГКЦ, коли неможливо знайти свого священника,

поблагодословлений в православній церкві є важним і законним і його не можна зірвати. Бо католики навіть якщо через невідрядні обставини взяли шлюб в православнім храмі, завжди лишаются членами своєї Церкви.

А що стається коли подружжя двох католиків заключене лиш перед державою? Чи можна так чинити?

Християни мають всіма силами старатися, щоб їхній шлюб відбувся перед своїм священослужителем. Але це не є завжди можливим, спеціально в умовах переслідування, браку священників, великих просторів чи й війни. Якщо не можливо знайти священника, як ми скорше бачили, то тоді вистарчає мати двох свідків для церковно важного і законного подружжя. Бо Бог підносить людський акт, яким сопруги себе взаємно дають собі і приймають, до висоти святої своєї тайни. Із причин умов і позицій які склалися в Україні, то навіть коли навмисно молоді християни йдуть перед цивільною владою заключувати подружжя, спекулюючи про можливий розвід, якщо спільне життя не складеться, таке подружжя нерозривне перед Церквою. Такий шлюб став Божою установою, яка зберігає сім'ю і християнську мораль серед населення.

МІШАНІ ПОДРУЖЖЯ.

Ми дотепер говорили головно про подружжя між християнами, якщо я добре зрозумів, а що можна сказати більше про мішані подружжя? Чи вони є заборонені католицькою стороною?

Насам перед думаю, що добре уточнити, що під мішаними подружжями розумію, що одна сторона греко-католик, а друга християн некатолик.

Таке подружжя між двома хрещеними особами, з яких одна є католицької віри, а друга некатолик, без попереднього дозволу компетентних властей, заборонене.

А хто конкретно може дозволити таке подружжя?

Зі слухних причин може дати на це дозвіл місцевий Ієрарх.

А чи на це існують якісь обмеження чи умовини?

Так. Таке подружжя не просте і з цієї причини існують деякі умови до сповнення на це щоб католик дістав дозвіл на шлюб із християнином некатоликом, наприклад православним.

Умови слідує:

1-е. католицька сторона заявляє, що вона готова відхилити небезпеки покинення віри і щиро обіцяє зробити все що в її силі, щоб всі діти були хрещені і виховані в католицькій Церкві;

2-е. про ці обіцянки, які має скласти католицька сторона, має заздалегідь бути поінформована інша сторона, так щоб було стверджено що вона

дійсно свідома обіцянки і зобов'язання католицької сторони;

3-е. обидві сторони мають бути навчані про цілі і основні предмети подружжя, які не мають бути відкинуті ні одним із двох сопрогів.

Щодо самої форми шлюбу, можна сказати, що немає ніяких труднощів. Якщо наприклад українець католик заключає подружжя із православною, приписана правом форма заключення подружжя потрібна лиш для законності; до важности натомість вимагається благословення священника при збереженні інших приписів права.

ПОДРУЖЖЯ З НЕХРИСТИЯНАМИ

А чи християнин може заключити подружжя із нехристиянином?

Тут справа вже важча. Ні, не можна важно заключити подружжя із нехрещеною особою, бо тут стоїть на перешкоді так звана перепона нерівного почитання. Церковні відповідальні повинні старатися відмовити католицьку сторону від такого подружжя. А якщо це не можливе, то треба вдатися до єпископа за дозволом звільнити від перепони. Лиш він може таке рішення принести. Єпископ дозволить на заключення такого подружжя, якщо молодці принесуть запевнення, що їхнє родинне життя провадитиметься на християнських базах.

Умови слідуючі. Це такі ж умови які стосуються і до мішаного подружжя між різними християнами:

1-е. католицька сторона заявляє, що вона готова відхилити небезпеки покиннення віри і щиро обіцяє зробити все що в її силі, щоб всі діти були хрещені і виховані в католицькій Церкві;

2-е. про ці обіцянки, які має скласти католицька сторона, має заздальгідь бути поінформована інша сторона, так щоб було стверджено що вона дійсно свідома обіцянки і зобов'язання католицької сторони;

3-е. обидві сторони мають бути навчані про цілі і основні предмети подружжя, які не мають бути відкинуті ні одним із двох сопрогів.

4-е. все це потрібно на письмі затвердити.

Може й таке трафитися, що вчас заключення подружжя одна сторона загально уважалася хрещеною, або її хрещення було сумнівне, що тоді діється?

За приписом права, треба обстоювати важність подружжя, поки не буде певно доказане, що одна сторона є хрещена, а друга нехрещена. Коли є даказ на таке порушення, то шлюб вважається Церквою недійсним.

ПРИЧИНИ НЕВАЖНОСТІ ШЛЮБІВ

Тут мова про перепону, і якщо з неї не звільнити, то не можна заключити важний шлюб?

Так.

А існують інші причини неважності шлюбів?

Так. В першій мірі, треба звичайно мати приписані роки. Мужчина перед шістнадцятим скінченим, жінка перед чотирнадцятим теж скінченим, роком життя, не можуть заключити важного подружжя.

Може трафитися статева неміч збоку одного партнера. Попереджена і постійна статева неміч, чи то з боку чоловіка чи з боку жінки, розриває подружжя на основі самого природного права. Ця статева неміч може бути абсолютна чи релятивна.

Якщо перепона статевої немочі є сумнівна, чи то сумнівністю права чи сумнівністю факту, не треба забороняти подружжя, ні залишаючися сумнів, проголошувати подружжя ніяким.

Хто зв'язаний попереднім шлюбом теж не може вдруге одружуватися.

Хоч би навіть попереднє подружжя було неважне або з якої небуť причини розв'язане, то нового не вільно заключати поки законно і певно не буде відомо, що попереднє подружжя є ніяке або розв'язане.

Так як ми вже перед тим говорили хрещена особа теж не може брати шлюб з нехрещеною людиною.

Висвячена особа на диякона, священика чи єпископа не може важно женитися.

Хто публично зложив обітницю чистоти в релігійній установі не може заключити шлюбу.

Між мужчиною, що пірвав жінку, і жінкою, яку він пірвав з заміром подружжя, не може заіснувати ніяке подружжя, аж поки вона відділившись від того, і знайшовшись у безпечному і свободному місці, вільно вибере подружжя.

Також не можуть важно одружуватися:

Той, який з наміром заключити подружжя із певною особою, убиває її содруга чи свого.

Ті, що спільним фізичним або моральним вчинком заподіяли смерть содругові.

У прямій лінії кровного споріднення подружжя є неважне між усіма предками і потомками.

У бічній лінії воно є неважне аж до четвертого ступня включно. Наприклад Адам і Ева є дітьми двох братів і тому кровноспоріднені в четвертому ступні.

Ніколи не можна дозволити на подружжя, якщо існує якийсь сумнів, чи сторони є кровноспоріднені в будь якому ступні прямої лінії або в другому ступні бічної лінії.

Кровне споріднення не помножується.

Подружжя не важне коли існує посвоячення між усіма ступенями прямої лінії і в другому ступені бічної лінії.

В Українській Католицькій Церкві є один рід посвоячення – це посвоячення між котримнебудь супругом і кровноспорідненими другого супруга. Наприклад, між вдовою з одної сторони і дідом, батьком, сином з першого подружжя покійного чоловіка з другої сторони.

Наприклад між Адамом і сестрою його покійної жінки, дочкою сестри його жінки, тіткою його жінки і тіточною сестрою його жінки не може заіснувати важного подружжя.

Перепона посвоячення не помножується.

Перепона прилюдної пристойности повстає з неважного, або ніякого подружжя, по заложенні спільного життя або із відомого чи явного наложництва і вона розриває подружжя в першому ступені прямої лінії між мужем і кровноспорідненими жінками, і таксамо між жінкою і кровноспорідненими мужчинами. SCICO 806. CA 69.

З хрещення зтягають духовне споріднення хресні батьки із похресниками і їх батьками, яке розриває подружжя.

Якщо хрещення повторяється під умовою, то хресні батьки не зтягають духовного споріднення, хіба що знову були б ті самі. SCICO 807. CA 70.

Розриваюча перепона робить особу неспосібною важно заключити подружжя.

Перепона, хоч би зародила тільки з одної, котроїнедуть сторони, всеж робить подружжя неважним. SCICO 785. (CA 26 #2,3). #1. #2.

Явною уважається перепона, що може бути доказана у зовнішньому судищі; інакше вона є тайною. SCICO 786. (CA 27).

Місцевий Ієрарх може розрішати своїх підданих, де вони не перебували б, і інших Христових вірних записаних до власної своєсправної Церкви, що в дану хвилю перебивають в межах єпархіяльної території, від перепон церковного права, за виїнятком тих:

1-е свячення;

2-е прилюдний вічний обіт чистоти зложений в релігійнім інституті, якщо не йде про конгрегацію єпархіяльного права;

3-е сопруговбивство.

Розрішення від тих перепон застережене Апостольському Престолу; Патріарх бо може розрішати від перепон сопруговбивства і прилюдного вічного обіту чистоти в конгрегаціях, яких правні умови він видав.

Ніколи не уділяється розрішення від перепони кровного споріднення в прямій лінії чи в другому ступені бічної лінії. SCICO 790. #1-3.

Михайло Димид
Доктор Східного Церковного Права

ПРАВО. ПОВСТАННЯ ПЕРШОГО КОДЕКСУ СХІДНОГО ЦЕРКОВНОГО ПРАВА І ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР

Чому потрібне право?

Існує стара латинська пословиця, яка каже: *Serva ordinem et ordo te servavit*. Це значить: "зберігай порядок (лад), а порядок тебе зберігатиме". Бо хто на це не звертає уваги, виставляє себе на небезпеку розгубитися й зовсім зійти на манівці чи навіть пропасти.

Це відноситься до ладу (порядку) у кожній речі, а зокрема до того порядку, що впливає з добре наладаного взаємного співжиття з тими, з якими разом перебуваємо і разом працюємо. А таке добре наладання співжиття і стівпраця у великій мірі залежні від добрих статутів, а в дальшому добре продуманого й укладненого законодавства. Тому закони й право часто ідентифікуються з порядком.

Так воно буває в кожному зорганізованому товаристві, кожній організації чи підприємстві, хоча б вони й не були великими. Чим більше численне членство якогось товариства чи організації, тим більше вони потребують таких норм і тим вони краще мусять бути опрацьовані.

Чи існує досконала суспільність з огляду права?

Найбільші й найбільше досконалі товариства – це держава, як також Церква. Тому нема держави без законів, без власного права, хоч вони не завжди бувають зібрані разом в одній повній збірці законів, що називається кодекс. Але ці закони існують, і на них взираються і покликаються у всіх справах.

А чи Церкві не вистарчають Божі Закони передані нам в Біблії?

Право і закони завжди були потрібні також в Церкві. Правда, бували деколи голоси, давніше й недавно, що вони в Церкві непотрібні, бо для неї повинна б вистачати Євангелія. Справді так могло бути, якщо б люди були ангелами. А тому, що вони такими не є, і ввесь час на землі залишаються людьми, тому і в Церкві потрібні для них і закон, і право, щоб був у ній лад і порядок.

Отож не дивно, що одна з найстарших пам'яток письменства – це кодекс халдейського короля Гамурабі, який перед майже 4.000 років, (бо ще біля 1.700 р. перед Христом), викарбував на камені для своїх підвладних 156 законів, що ними вони мали керуватися.

Між першими нашими українськими пам'ятками письменства, які повстали в перших роках християнства, коли тільки прийшло до нас також письмо, це "Устав Володимира", а зокрема "Руська Правда", про яку знає весь культурний світ.

Ціла Христова Церква видала протягом майже 2.000 років багато декретів й законів, починаючи з апостольських часів. В нашій Церкві зокрема були поширені збірники: так звані "Кормчі Книги".

Але в Христовій Церкві перший церковний кодекс появився щойно 1917 р. Це був кодекс права для латинської Церкви. Східні Церкви далі не мали свого кодексу і в цілості не мають його по нинішній день.

Над східним церковним кодексом (кодекс, так як ми вже перед тим пояснювали, це повна збірка всіх законів) почали працювати ще в 1930 роках. Перші чотири частини права для Східних Церков появились в 1950 роках.

Найперше вийшло друком в 1949 р. подружнє право („*Crebrae Alatae.* = "Часті донесення"). В 1950 р. вже появилoся процедуральна (судівнича) частина "*Sollicitudinem Nostram*", 1952 р. монаше право та частина про церковні добра і значення слів ("*Postquam Apostolicae Litteris*"), а в 1957 р. – найбільша між ними частина – про церковні особи і церковну владу "*Cleri Sanctitati*" = „Святості Клиру„.

До друку вже були приготовані всі інші частини східного церковного права. Але в 1958 р. Папою Римським був вибраний Іван XXIII, який вже 25 січня наступного 1959 р. проголосив скликання Вселенського Собору, що відбувся вже в роках від 1962 до 1965. (І. Патрило, Нове Східне Право і Наша Церква, в Патріярхат – Листопад 1987).

Очевидно, що в таких нових обставинах Папа Іван XXIII скоро переконався, що немає змісту видавати нове право перед зібранням Собору і він відклав проголошення східного права аж по Соборі. Папа знав, що коли Вселенський Собор зійдеться і докладно перестудіює ролі Церкви в модернім світі, то він і візьме різні нові постанови. Тоді настане потреба пристосувати до постанов Вселенського Собору і Східне Церковне Право.

Тоді, мав місце з'їзд цілої Католицької Церкви, а це II Ватиканський Собор. Його відкрив Папа Іван XXIII 1962 року, а закрав вже інший Папа, Павло VI, 1965 року.

Всі католицькі Церкви були тут представлені своїми єпископами і мали змогу рішати про справи вселенської католицької Церкви. Тут так само були присутні і представники православних Церков, які мали змогу слідити за працею Собору і переконатись, що католицька Церква з любов'ю і пошаною обходиться із всіма східними християнами.

І дійсно Другий Ватиканський Собор приніс в життя Вселенської Церкви новий дух надісланий Святим Духом. Собор видав таким чином окремі документи для східних християн. Вони носять назву – перший: Декрет Про Східні Католицькі Церкви, а другий: Декрет Про Екуменізм.

Ці документи великої ваги і широких обріїв пов'язані із іншими соборовими постановами. В декреті Про Східні Католицькі Церкви, Собор нам говорить про такі важні теми як: Помісні Церкви і обряди; Зберігання духовної спадщини Східних Церков; Східні Патріярхи і Верховні Архієпископи; Правопорядок Святих Тайн; Богопочитання; Спілкування з Братами Незєдинених Церков.

Цей Декрет був виданий українською мовою у Благовіснику Верховного Архієпископа Йосипа Сліпого 1965 року.

На цій підставі і на підставі всіх інших соборових документів зібрався 1969 року в Римі Синод Єпископів Української Католицької Церкви і рішив ряд важливих питань відносно перекладу Святої Літургії на українську мову, скорочення деяких постів, про апостольство мирян, екуменічний діялог з православними братами, як теж відносно релігійної і національної формації молоді.

Багато з тих і інших постанов поволі входили в життя не тільки Української Католицької Церкви, але всіх східних католицьких Церков. Однак ще багато інших постанов не могли добре бути достосовані в щоденім житті без їх точного унормування. Бо Церква хоч не є правовою інституцією завжди хотіла мати сильну правову базу для реалізацій своїх цілей спасення тут на землі.

З цієї причини, так як вже передбачував Папа Йоан ХХІІІ в 1959 році, 10 червня 1972 року Папа Павло УІ створив Комісію для Ревізії Східного Церковного Права. Обов'язком цієї нової комісії був приготувати нове право для східних християн на підставі Собору, і вже існуючих виданих і невиданих правничих документів.

Папа Павло УІ номінував членами і дорадниками цієї комісії східних Патріярхів і інших представників всіх східних католицьких Церков, як також деяких латинників, справжніх спеціалістів східного права. Папа тоді особисто прийшов на офіційне відкриття праць комісії, що сталося 18 березня 1974 року. Він тут повторив принципи праці, які є: відновлення і вірність старинним східним традиціям і вірність духові ІІ Ватиканського Собору.

А конкретно як виглядають ці принципи?

Принципи є такі: В першій мірі потрібно створити один спільний Кодекс для всіх східних католицьких Церков. Вже Нікейський Собор, що відбувся 325 року, подав двадцять канонів спільної дисципліни всім Церквам. Канон – це значить закон. До цих канонів з часом додавалися нові канони

інших Екуменічних Соборів, Помісних Соборів, Святих Отців Церкви.

Один Кодекс ліпше висказує єдність Східних Церков і улегшує загальну пастирську працю для добра душ, і в тому самому часі забезпечує різноманітність помісного права, що властиве поодиноким Східним Церквам.

Сама природа Кодексу східня бо Собор сказав: "Східні, так як і Західні Церкви мають право й обов'язок рядитися своїм окремим правопорядком як таким, що допорукається шани достойною старинністю, є відповідний звичаям своїх вірних та виглядає відповідніший для забезпечення добра душ" (ОЕ, 5).

В другій мірі, Кодекс екуменічний, щоб таким чином практично сповнити бажання Собору, щоб східні католицькі Церкви "проквітали та з новою апостольською силою виконали доручену собі місію" (ОЕ, 1). Тут йде мова про добро душ і про "особливий обов'язок старатися про єдність християн, зокрема східних" (ОЕ, 24).

Інші принципи відносяться до пастирського і правового характеру Кодексу, до участі мирян в житті Церкви, до повного забезпечення власних прав, до ревізії карного права.

Як довго працювала комісія і чи вже завершила свій труд?

До 1980 року дорадники Комісії вже приготували вісім схем Кодексу на дев'ять. Ці схеми були розіслані Патріярхам і всім східним Єпископам. На базі критичних завваг при кінці 1983 року Комісія приготувала другу ревізію вісімох схем. 1984 року була приготована дев'ята і найтяжча схема, а саме про "Ієрархічну Структуру Східних Церков". Того ж року почала діяти "координаційна група" для втілення всіх схем в одну цілість. Вона закінчила координаційну працю 1986 року. Таким чином вийшла друком Схема Кодексу Східного Канонічного Права. Ще після того Комісія прийняла під увагу різні критичні думки. Відтак Схема Кодексу була предсталена перед Членами Комісії на пленарній сесії у Римі у листопаді 1988 р. А вкінці Схема Кодексу була передана Папі Римському. На тих загальних зборах правничої комісії, яких ми тут називаємо пленарною сесією, Українську Католицьку Церкву представляли Верховний Архієпископ Мирослав Іван Любачівський, митрополит Канади Максим Германюк і секретар Конгрегації для Східних Церков, архієпископ Мирослав Степан Марусин.

Після тих всіх консультацій і нарад Комісія стоїть на диспозиції Папи, який в скорому часі перегляне цю Схему, беручи під увагу теж різні завваги. Закінчивши цю працю Папа проголосить Нове Східне Право.

Dr Michel Dymyd, Rue de l'Association, 32-32, 1000 Bruxelles.

Михайло Димид
Доктор Східного Церковного Права

ВІРНІ І ЇХНІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ В ЦЕРКВІ

У Церкві вірні мають різні обов'язки, але й права. Які вони? Ось така буде тема нинішньої нашої статті.

Але на сам перед поставмо собі питання хто є членами Церкви? На це питання відповідаємо так: Членами Церкви, або вірними є ці люди, які через прийняття хрещення стали частиною Христового тіла і задля того були включені в члени Божого Народу. В наслідок того таїнства ці люди стали, кожний у свій питомий спосіб, учасниками освячуючої, пророчої і провідної служби Христової. Кожна хрещена людина покликана до здійснення місії яку Бог доручив Церкві сповнити на землі. (SCICO 7.)

Христове тіло тут на землі зорганізоване як суспільство. Це суспільство називається Вселенською Церквою. Нею керують тут на землі наслідник Петра разом із всіма єпископами в злуці з ним.

А в повній злуці із Вселенською Церквою на цій нашій землі є ті хрещені, що злучені з Христом у видимий спосіб. Це значить через визнання віри і зв'язок із святими тайнами і церковним проводом. (SCICO 8.)

А чи люди які перейнялися християнською наукою і приготовляються до хрещення вже можуть бути уважані як члени Церкви, як вірні?

Церква називає таких людей оглашеними.

Окремим шляхом звязані з Церквою оглашенні. Це люди, які натхненні святим Духом, із точним наміром просять бути втілені в Церкву. В наслідок цього діла, і через таке бажання, і через життя віри, надії і любови, яке вони провадять, вони є сполучені із Церквою, яка про них дбає так як і про своїх. (SCICO 10.)

Церква присвячує окреме дбання оглашеним, і коли запрошує їх до провадження євангельського життя і їх впроваджує у відправлення святих обрядів, вже їх наділяє різними прерогативами (правами) властиві християнам.

Чи всі вірні є рівні в Церкві?

Між всіма вірними існує правдива рівність в гідності і в дії, задля їхнього відродження в Христі. І через ту рівність всі співпрацюють в будові Христового Тіла, кожний в мірі свого стану і обов'язків. (SCICO 11.)

Які є обов'язки вірних?

Христові вірні мають примус завжди зберігати спілкування (комунію) з Церквою. Це спілкування має виявлятися навіть в їхньому способі життя. (SCICO 12.)

Вірні, із великою пильністю, сповнюють свої обов'язки відносно вселенської Церкви і відносно помісної Церкви до котрої приналежні за приписами Церковного Права.

Всі Христові вірні, в мірі свого стану, мають присвятити власні енергії із ціллю провадження святого життя і для сприяння росту Церкви і її постійного освячення. (SCICO 13.)

Всі Христові вірні мають право і обов'язок зобов'язатися, щоб божественне спасенне об'явлення завжди більше розповсюджувалося між людьми у всіх часах і всіх місцевостях. (SCICO 14.)

А чи члени Церкви мають слухати своїх церковних провідників?

Христові вірні, свідомі власної відповідальності, зобов'язані дотримуватися із християнським послухом цього, що священні Пастирі, як Христові представники, оголошують як учителі віри чи устанавляють як керівники Церкви. (SCICO 15.)

Христові вірні мають право виявляти Пастирям Церкви власні потреби, головно духовні, і власні побажання. Пропорційно до науки, до компетенції і до престижу якими користуються, вони мають право, і ще більше, деколи обов'язок, виявляти священним Пастирям власну думку про це що відноситься до добра Церкви; і це дати до відома іншим вірним, зберігаючи повноту віри і обичаїв і пошану до Пастирів, також маючи на думці спільну користь і гідність людини.

А чи церковні провідники зобов'язані супроти інших так би мовити звичайних християн?

Христові вірні мають право приймати від своїх священних Пастирів поміч яка виходить із духовних дібр Церкви, головно із Божого Слова і Святих Тайн. (SCICO 16.)

Христові вірні мають право приносити Богові честь (пошанування) за приписами літургічних книг власної помісної Церкви і дотримуватись власного методу духовного життя, який однак згідний (відповідний) до научання Церкви. (SCICO 17.)

А товариства можна засновувати?

Христові вірні мають право свобідно основувати і провадити товариства, які собі ставлять якусь ціль милосердя чи побожності, або товариства які бажають посилити християнське покликання у світі; вони теж мають право тримати засідання, щоб спільно досягнути такі цілі. (SCICO 18.)

Інші автономні ініціативи як вчення Божого Слова, поширювання Біблії, боротьба за легалізацію Церкви можуть організуватися вірними без відома провідників Церкви?

Всі Христові вірні, як учасники місії Церкви, мають право, згідно із положенням і станом кожного, сприяти і підтримувати апостольську діяльність навіть із власними ініціативами; однак ніяка ініціатива нехай не вимагає для себе назву католицької, без згоди компетентних церковних властей. (SCICO 19.)

А як справа з християнським вихованням, вивченням правил життя?

Бо через хрещення Христові вірні покликані провадити життя згідне із євангельським вченням, вони мають право до християнського виховання, через яке вони можуть бути формовані до осягнення дозрілості людської особи і одночасно пізнати і жити тайну спасіння. (SCICO 20.)

Ці які присвячуються священним наукам втішаються належною свободою дослідів і обережного виявлення своєї думки про це, з чого вони спеціалісти, дотримуючись належної пошани до учительства Церкви. (SCICO 21.)

Всі Христові вірні мають право бути вільними від всяких примусів у виборі стану життя. (SCICO 22.)

А чи християнин може боронитися перед судом, якщо його права пошкоджені?

Є проти закону шкодити добрій славі, котрою кожний утішається, або порушувати право кожної особи боронити власну інтимність. (SCICO 23.)

Належить вірним вимагати і легітимно боронити права котрими користаються в Церкві при компетентнім церковнім суді по нормам права. Христові вірні мають теж право, якщо вони покликані на суд компетентними властями, бути судженими за приписами закону, достосовані безсторонно. Христові вірні мають право не бути доторкнені канонічними карами, лиш за нормами закону. (SCICO 24.)

А чи вірні мають теж і матеріальні обов'язки супроти Церкви?

Христові вірні зобов'язані грошево допомагати потребам Церкви, щоб вона могла розпоряджатися належним для Богопочитання, для діл апостоляту і милосердя і для чесного удержування служителів. Вони теж зобов'язані сприяти соціяльній справедливості, як теж, пам'ятаючи Господню заповідь, спасати бідних своїми прибутками. (SCICO 25.)

В ужитку власних прав Христові вірні, чи як одиниці чи зібрані в

товариствах, мають брати під увагу спільне добро Церкви, права інших і власні обов'язки супроти інших. Належить церковним властям, з огляду на спільне добро, упорядковувати ужиток прав, які належать вірним. (SCICO 26.)

Dr Michel Dymyd, Rue de l'Association, 32-34, B-1000 Bruxelles

ВСЕЛЕНСЬКІСТЬ І ПОМІСНІСТЬ

В нинішній статті постараємося дещо пояснити про такі актуальні питання, як наприклад: що це вселенська Церква, а що помісна. Що нового принесе Помісній Українській Католицькій Церкві новий Кодекс Східного Церковного Права? Як людина вписується до якоїсь Церкви?

Ісус Христос, що є єдиним Посередником між Богом і людьми установив свою Церкву, як спільноту віри, надії і любови на цій землі. Це видиме товариство яке Він постійно піддержує, а через нього розливає на всіх правду і благодать. Церква творить одну складну дійсність, що складається із Божого і людського елементу. Божий елемент це таїнственне тіло Христове, а людський елемент в Церкві це ієрархічна структура – єпископи, священники, миряни.

Така є єдина Церква Христова, що її в символі віри визнаємо одною, святою, вселенською й апостольською. Наш Спаситель, по своїм воскресінні, свою Церкву доручив Петрові й іншим апостолам, щоб вони її поширювали й управляли. Ота Церква, встановлена в цьому світі, як основне й упорядковане товариство. Це вселенська католицька Церква, хоча і поза її спільнотою є багато складників святости і правди.

Всі люди покликані до Церкви, тобто до Народу Божого. Тому цей Божий Народ поширений на всі народи і на всі віки, бо Бог післав свого Сина щоб спасти всіх людей. Серед усіх племен землі є один Народ Божий, тому що з усіх народів Христос збирає своїх громадян, не земського, але небесного царства. Всі розсіяні по вселенній вірні спілкуються з іншими у Святому Дусі. Тому ж що Царство Боже не з цього світу, то Церква, встановлюючи це духовне Царство, нічого не робить на шкоду земським благам жодного народу, але навпаки: Церква піддержує і приймає за свої, снаги й багатства та обичаї народів, якщо вони добрі, а приймаючи за свої, очищує, скріпляє та підносить. Той вселенський характер, що прикрашує Народ Божий, є даром самого Господа, при якого помочі вселенська Церква успішно й постійно змагає, щоб зібрати в одне й очолити ціле людство, з усіма його благами, під головством Христа, в одиності Його Духа.

Силою цього католицьтва, поодинокі частини Церкви приносять свої дари іншим частинам і цілій Церкві, так, що і всі взаємно себе доповнюють та змагаються за повноту одиности. Звідси то походить, що Народ Божий не тільки з різних збирається народів, але також сам у собі з різних зливається чинів.

Між членами Божого Народу, існує отже слушна різnorodність. Звідси в

церковній спільноті правно існують помісні Церкви, що втішаються власними традиціями і законами, особливим обрядом і автономією урядування. (Lumen Gentium 8, 13).

ПОМІСНІ ЦЕРКВИ

II Ватиканський Собор, у декреті про Східні Церкви (2) вияснює нам, що це є помісна Церква: "Свята і католицька Церква, що таїнственным Тілом Христовим, складається з вірних, що, об'єднані органічно в Святім Дусі тою самою вірою, тими самими Тайнами та тою самою владою, зрослися в різні злучені єрархічно громади та творять помісні Церкви або Обряди. Між ними існує подивогідна спільнота, так що різновидність у Церкві не тільки не шкодить її єдності, але її ще більше виявляє."

На землі єдність і повнота Божої Церкви виражаються в багатоті помісних Церков, із котрих кожна виявляє не частку, а всю Божу Церкву. Для того багатство помісних Церков не порушує єдності і повноти Церкви, а її скріплює, і виявляє її католицтво.

Слово "католицький" означає, перед усім, "всепільний", або "перейнятий єдністю", "внутрішньо єдиний", і в приміненні до Церкви воно вказує на те, що в кожній місній Церкві "цілістю", воплочується вся повнота досвіду Церкви, вся її сутність. Кожна помісна Церква – це виявлення в даному місці цілості сутності Церкви. Помісна Церква – це не частина цілого чи частка Церкви, а член що живе життям цілого організму, або, щоб краще сказати, сама католицька Церква яка перебуває в данім місці.

За сучасними римськими критеріями, таких східних церковних одиниць у Католицькій Церкві, які впродовж віків розвивалися своїми власними дорогами і витворили свої власні звичаї, практики та дисципліну, що бувають відмінні одна від другої є 20 (22).

1. Маронітська.
2. Італо-Албанська.
3. Халдейська.
4. Малабарська.
5. Вірменська.
6. Коптійська.
7. Етіопська.
8. Сирійська.
9. Маланкарська.
10. Мелхітська.
11. Українська.
12. Руська.
13. Російська.
14. Білоруська.
15. Румунська.

16. Грецька.
17. Югославська.
18. Больгарська.
19. Словацька.
20. Мадярська.
- (21. Албанська.)
- (22. Грузинська.)

В церковнім праві ми називаємо всі вичислені помісні Церкви – своєсправними Церквами, бо вони мають свої окремі – дисципліну і законодавство, якими вже століттями керувались і керуватимуться.

Найбільш численна така своєсправна Католицька Церква є Українська Католицька Церква або Українська Греко Католицька Церква. За нею приходить Малабарська Церква, яка знаходиться в Індії і яких членів називають так само "християнами святого Томи".

Хоч дуже схиматично через обмеження часу, ми побачили місце УКЦ в структурі вселенської Церкви. А тепер ще проведемо роздумування про різні новості які принесе нове Церковне Право для посилення структури Української Католицької Церкви.

На нашу думку, найважливішою новістю, яку нам приносить нове законодавство є обов'язок зібрати і скодифікувати власне помісне право кожної своєсправної Церкви. Першим кроком в такій праці є зібрання всіх правничих церковних матеріалів від початку християнізації Київської Русі по нинішній день. Така праця вже розпочалася. Раз скінчена вона повинна бути видана одною збіркою. Щойно тоді прийде другий крок, що являється сама кодифікація, яка повинна здійснитися в дусі повернення до старинних традицій про що недвозначно поучає нас II Ватиканський Собор. Це без сумніву важний факт, що зміцнить правову структуру так Української Греко Католицької Церкви, як і всіх інших Помісних Католицьких Церков. Ця кодифікація має виявити ціле багатство нашої тисячолітньої правничо-церковної традиції.

Новий Кодекс теж скріпить церковні громади, що опинилися поза своїми рідними територіями, що поза батьківськими землями. Так як наказуватиме нове законодавство, поза-територіяльних єпископів треба буде запрошувати на Синоди скликані Патріярхом чи Верховним Архiepіскопом і вони в них братимуть активну участь з рішачим голосом. Опісля вони будуть зобов'язані достосувати Рішення Синоду проголошені Головою своєї Помісної Церкви на своїх територіях, якщо це не перевищуватиме їхні повновласті.

Це ще не є повна понад-територіяльна власть про яку Східні Патріярхи просили Папу. Але Папа Іван Павло II, 12 листопада 1989 року, заявив, що він "наскрізь розуміє цей факт, що мільйони східних католиків опинилися поза своєю територією і бажають жити життям своєї Церкви на рідних землях" і запевнив "що голови Східних Церков одержать від нього всі

церковні повновласті, які потребуватимуть, для духовного добра свого стада розсіяного по всьому світі" (Вісті з Риму, Листопад 1988).

Хоч це не новина, але новий кодекс це потверджує, що для східних християн обов'язує виключно східне право. Латинське не має законної ваги для ніякого східного християнина, а в тому числі і для членів Української Греко Католицької Церкви.

ВПИС ДО ДАНОЇ ОБРЯДОВОЇ ЦЕРКВИ ЗА ПРОЕКТОМ ПРАВА

Із припиненням хрещення дитина вписана до Церкви до якої батько вписаний; якщо лиш мати католик, або якщо оба батьки спільною волею просять, дитина вписана до Церкви до якої матір належить. (SCICO 28. #1.)
Дитина нешлюбної матері вписується до Церкви, до якої матір належить; дитина незнаних батьків вписується до Церкви до якої вписані ті, опіці яким правно поручена; якщо йдеться про прибраних батьків, достосовується #1. (#2.)

Хто небусть бажає хреститися, кому сповнилося чотирнадцять років життя, вільно може вибирати до якої небусть своєсправної Церкви бути вписаний через хрещення. (SCICO 29. #1.)

Дитина не хрещених батьків, якій ще не сповнилося чотирнадцять років життя, через хрещення вписується до своєсправної Церкви, до якої належить той, хто її принесе виховання в католицькій вірі. (#2.)

Так, що ми тут бачимо, що саме хрещення ще не вписує дитину до якоїсь Церкви. Тим хочу сказати, що наприклад дитина католицьких батьків хрещена в православної Церкві далі лишається католиком і навпаки.

Ніхто не може важно переходити до іншої своєсправної Церкви без дозволу Апостольського Престолу. (SCICO 30. #1.)

Якщо йдеться про христових вірних епархій якоїсь своєсправної Церкви, які просять перейти до іншої своєсправної Церкви, яка в тій самій території має власну епархію, тут дозвіл Апостольського Престолу здогаданий, якщо епархіяльні Єпископи обох епархій перехід на письмі дозволять. (#2.)

Сопруг може перейти до Церкви іншого сопруга вчас відправи подружжя чи вчас подружжя, якщо партикулярне право дане Апостольським Престолом інакше не наказує; по розв'язанні подружжя може вільно вернутися до первенної Церкви. (SCICO 31.)

Якщо переходять до іншої своєсправної Церкви батьки або в мішанім подружжі католицький сопруг, діти яким ще не сповнені чотирнадцять років життя за правом записані до цієї Церкви; а якщо в подружжі між католиками лиш один із батьків переходить до іншої своєсправної Церкви, діти переходять лиш тоді, коли обоє батьки згідні; якщо сповнені чотирнадцять років життя діти можуть повернути до первісної своєсправної Церкви. (SCICO 32.)

Хрещені некатолики, які приходять до повної єдності із католицькою Церквою, задержують свій обряд... (SCICO 33.)

В ніякий спосіб не можна спонукувати христових вірних до переходу до іншої своєсправної Церкви. (SCICO 34.)

Перехід до іншої своєсправної Церкви має силу від моменту зробленої заяви перед місцевим Ієрархом цієї Церкви або власним парохом або перед священником одним з них делегованим і двома свідками, якщо закон Апостольського Престолу інакше не приписує. (SCICO 35.)

Всі переписи до якої небуть своєсправної Церкви або переходи до іншої своєсправної Церкви записуються в книгу хрещених; якщо це не може бути сповнене, в іншому документі в парохіяльному архіві чи єпархіяльній курії збереженім. (SCICO 36.)

Христові вірні Східних Церков, якщо поручені Ієрархові чи парохіві іншої своєсправної Церкви, все ж залишаються вписані до власної Церкви. (SCICO 37.)

Христові вірні якої небуть своєсправної Церкви, також і латинської, що з причини обов'язку чи апостольської служби мають часті відносини із христовими вірними іншої своєсправної Церкви мають набути знання про Богочитання і обряд цієї Церкви залежно від обов'язку чи служби що сповняють. (SCICO 40.)

Ось так, шановні читачі, передав Вам кілька канонів Церкви, які недвозначно говорять нам про незмінність приналежності до ЦЕРКВИ, навіть якби життєві обставини примусили участувати не свої Церкви, щоб Богу могли помолитись.